

Pani Julji z Bakowskich Baranowskiej.

25

Preludyi

dwu, trzy i cztero głosowych

na

organ lub fisharmonikę

do użytku

organistów i kształcącej się młodzieży

utworu

WŁADYSŁAWA ŻELEŃSKIEGO.

Dzieło 38.

Zeszyt I. 1-16. Preludya dwu i trzy głosowe. Rs.1.
" II. 17-25. Preludya cztero głosowe. Kop.60.

Przyjęte przez Instytut Muzyczny Warszawski.

25

Praeludien

zwei, drei und vierstimmig

für

Orgel oder Harmonium

zum Gebrauch

der Organisten und Musikbeflissenen

componirt

von

LADISLAUS ŻELEŃSKI.

Opus 38.

Heft I. N° 1-16. Zwei und dreistimmige Präludien. M. 2.50.
" II. " 17-25. Vierstimmige Präludien. Fl. 1.25 Nkr.
M. 1.50.
— 75 Nkr.

In das Warschauer Conservatorium zum Gebrauch eingeführt.

WARSZAWA

Nakładem składu nut muzycznych
KRUZIŃSKIEGO & LEWI

Ulica Marszałkowska N° 50 Róg Ś^{to} Krzyskiej.

w Lipsku, C. F. Leede.

W Petersburgu, M. Bernard.

w Krakowie S. A. Krzyżanowski.

Z BIBLIOTEKI

MICHAŁA POLESKIEGO

w Rekitnie.

175.243.1

Przedmowa.

W niniejszem dziełku oprócz praktycznego użytku dla organistów, miałem i pedagogiczny cel na myśli. W pierwszej części zwłaszcza preludya dwugłosowe służyć mają do wyrobienia ścisłego legata, niezbędnego w grze na organach. We wszystkich prawie dotychczasowych pracach na tem polu pominięty został wzgląd, że nie wszyscy z oddających się grze organowej mogą pochwalić się dostatecznie wyrobioną ręką przez sumienne studia na fortepianie, które koniecznie powinny poprzedzać grę na organach. Zeszyt pierwszy moich dwugłosowych preludyi ma być zatem uważanym za przygotowawczy do trzech i czterogłosowych utworów zawartych w dwóch następnych zeszytach, gdzie już znaczne trudności pokonywać trzeba z powodu zawitych nieraz kombinacji harmoniczych.

Głównem jednak zadaniem mej pracy jest rozbudzenie lepszego smaku w naszych organistach, którym przytoczone tu kościelne pieśni swoje powinny być przypomnieniem, jakimi skarbami melodyi mają do rozporządzenia właśnie w pieśniach kościelnych. Chciałbym ich zachęcić do szlachetniejszego nieco traktowania instrumentu, który niezawodnie jest jednym z najważniejszych czynników rozbudzenia zmysłu piękna w ludzie wiejskim.

Preludya moje są tak traktowane, aby mogły być wykonywanemi bez klawiatury pedałowej i na jednym manuale, a to dla łatwiejszego rozpowszechnienia ich po kraju, ponieważ nie wszędzie organisci rozporządzają większym instrumentem.

W trzecim poszycie niektóre preludya dadzą się wzmocnić pedałem i wzbogacić kolorytem przez użycie dwóch klawiatur, jeżeli instrument do tego się nada.

Vorwort.

In dem vorliegenden kleinen Werke, das zum praktischen Gebrauche für Organisten bestimmt ist, hatte ich auch pädagogische Ziele im Auge. Im ersten Theile namentlich sollen die zweistimmigen Präludien dem Orgelspieler dazu dienen, um das unumgängliche nothwendige exacte Legato auszubilden. Ist das beinahe in allen bisher erschienenen derartigen Unterrichtswerken eben jene Rücksicht ausser Acht gelassen, so dass nicht alle, die dem Orgelspiele obliegen, sich einer genügend ausgebildeten Hand rühmen können, einer Fertigkeit welche der angehende Orgelspieler nur durch ein gewissenhaftes Studium am Klavier, das dem Spiele auf der Orgel durchaus vorangehen sollte, sich anzueignen im Stande ist. Das erste Heft mit den zweistimmigen Präludien, diene also zur Vorbereitung zu den drei- und vierstimmigen in den beiden folgenden Heften enthaltenen Compositionen, in welchen in Folge zuweilen verwickelter harmonischer Combinationen bereits beträchtliche Schwierigkeiten überwunden werden sollen.

Die Hauptaufgabe meiner Arbeit ist die Wachrufung eines besten Geschmackes bei unsern Organisten, denen die hievorggeführten heimischen Kirchenlieder nebst volksthümlichen Weisen, in Erinnerung bringen sollen, welche grosser Melodienschatz namentlich in den Kirchenliedern zu ihrer Verfügung steht. Ich möchte sie auch zu einer etwas edleren Behandlung desjenigen Instrumentes anfeuern, das zweifelsohne zu den wichtigsten Hebeln zählt, durch welche der Schönheitssinn im Landvolke aufzurichten ist.

Meine Präludien sind so eingerichtet, dass sie ohne Pedal-Claviatur und nur auf einem Manual gespielt werden können, wodurch dieselben eine leichtere Verbreitung finden dürften, da den Organisten grössere Instrumente nicht überall zur Verfügung stehen.

Im dritten Hefte lassen sich einige Präludien durch das Pedal verstärken, und durch Anwendung zweier Claviaturen in einem reicheren Colorit zu Gehör bringen, sobald das Instrument danach ist.

Dla amatorów fisharmonii preludya te również przydać się mogą. Dotychczas na instrument ten oprócz transkrypcyi operowych, arii i popularniejszych ustępów z klasycznej muzyki, nie drukowano. Wszystkie znaki, cieniowania niemożliwe na organach, głównie tu znajdują swe zastosowanie. W końcu krótkiej mej przedmowy wyrazić muszę życzenie, aby preludya moje nie były pomijane przez młodzież poświęcającą się studjom kompozycji. O ile mi się zdaje, służyć by one mogły za wzór do traktowania polifonii w stylu swobodnym zastosowanym już do dzisiejszych wymagań.

Jakkolwiek niewyczerpaną skarbnicą w tym względzie były i będą zawsze utwory Sebastjana Bacha i w ogóle dzieła mistrzów dawniejszej epoki, jednak wyznać należy że nie wszystkie umysły, zwłaszcza u nas, zdolne są zrozumieć potężnego ducha, w skutek zbyt obszernych ram dzieła i szorstkiej niekiedy formy. Utwory Bacha, szczególnie organowe, potrzebują tak wielkich środków instrumentu, że o ich spopularyzowaniu się w naszym społeczeństwie mowy jeszcze być nie może.

Rzucone w chwilach wolnych ulotne myśli oddaję w niniejszym zbiorze preludyi w ręce organistów i kształcącej się młodzieży. W dalszym ciągu mam nadzieję urzeczywistnić dawno powzięty zamiar wyzyskania swojskich melodyi kościelnych i przyobleczenia ich w jak najprzystępniejszą formę, a to celem ogólniejszego rozpowszechnienia.

Warszawa 31. Marca 1881.

Władysław Żeleński.

Desgleichen werden diese Präludien auch den Liebhabern der Fisharmonika dienen, und werden ihnen erwünscht sein, da mit Ausnahme von Transcriptionen, von Opern-Arien und populären Stücken classischer Musik für dieses Instrument bisher fast nichts mehr im Drucke erschienen ist. Alle Schattirungszeichen, die auf der Orgel unmöglich sind, finden vornehmlich hier ihre Anwendung.

Zum Schlusse meines Vorwortes drängt es mich, den Wunsch auszusprechen, es möchten diejenigen jungen Männer, die sich Compositionsstudien widmen, diese meine Präludien nicht ignoriren. Wie mich deucht, könnten dieselben nämlich als Vorbild dienen, in welcher Weise die Polyphonie in einem freien, den heutigen Ansprüchen angepassten Stile zu behandeln ist.

Hiermit nun lege ich die in Augenblicken der Muse zu Papier gebrachten musikalischen Gedanken, diese kleine Sammlung von Präludien, in die Hände der Organisten und Musikbeflissenen. Und ich hoffe, dass auch Deutschland, das durch seine universale Bildung excellirt, an diesen in einer allen Musikgebildeten verständlichen Form ausgedrückten Tonstücken, namentlich mit Rücksicht auf deren slavischen Charakter ein Interesse finden werden.

Warschau den 31. März 1881.

Ladislauś Żeleński.

Niektóre uwagi co do użycia rejestrów i cieniowania.

Nie podawałem tutaj rejestrów w szczególności, gdyż tak u organów jak i fisharmonii nie znajdziemy nigdzie jednakich środków pod względem kolorytu. Fisharmonje zwłaszcza paryzkie i sztutgardzkie, różnią się zupełnie systemem od Amerykańskich Esteya i Peltona. Musiałbym zatem zastosować się do jednego tylko rodzaju instrumentu, przez co dziełko niniejsze nie dałoby się już tak rozpowszechnić.

W preludyach dwugłosowych przy forte nie należy więcej używać jak ośmiostopowych głosów w połączeniu z jednym lub z dwoma czterostopowymi. O użyciu pełnego instrumentu (*grand jeu*) mowy być nie może, gdyż charakter dwóch głosów na to nie zezwala. Przy piano użyjemy tylko rejestru ośmiostopowego jak pryncypału w połączeniu z fletem, lub innym łagodnie brzmiącym głosem.

Dobrze by było powyższe preludya przejść wprzód dokładnie na fortepianie, aby nie być tamowanym w swobodnym użyciu miechów i rejestrów. Na organach tempo winno być cokolwiek umiarkowańszem, a to ze względu na poważny charakter instrumentu i większe trudności mechaniczne z powodu cięższej znacznie klawiatury.

Bemerkungen.

Ich habe hier nicht angegeben, welche Register aufgezogen werden sollen, da wir weder bei der Orgel, noch bei den Physharmonikas stets dieselben Mittel für das Colorit vorfinden. Namentlich unterscheiden sich die Pariser und Stuttgarter in ihren Systemen vollständig von den Amerikanischen von Estey und Pelton. Es wäre zu weitläufig geworden, wenn ich in jedem Falle jedes System hätte berücksichtigen sollen, und unpraktisch wäre es gewesen, nur auf ein Instrument Rücksicht zu nehmen.

*In den zweistimmigen Präludien sollen bei Forte achtfüssige Stimmen gebraucht werden. Von der Benutzung des vollen Instrumentes (*grand jeu*) kann keine Rede sein, da der Charakter zweier Stimmen dem zuwider ist. Beim Piano benutzen wir nur das achtfüssige Register, wie das Principal in Verbindung mit dem Flauto odereiner andern sanft tönenden Stimme.*

Es würde sich empfehlen, alle diese Präludien zuerst auf dem Klavier gehörig einzuüben um bei der Anwendung der Blasbälge und Register nicht behindert zu sein. Das tempo soll auf der Orgel etwas gemässigt sein, und zwar mit Rücksicht auf den ernsten Charakter des Instrumentes selbst, wie auf die grösseren mechanischen Schwierigkeiten einer bedeutend schwereren Claviatur.

I. Preludya dwugłosowe | I. Zweistimmige Praeludien.

1. Moderato.

L. Żeleński, Op. 38. Heft I.

The musical score is written for two staves (treble and bass clef) in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of four systems of music. The first system begins with a forte (*f*) dynamic. The second system includes the instruction *cresc. poco a poco*. The third system starts with *p dolce* and includes *cresc. sempre* and *sempre legato*. The fourth system concludes with *poco riten.* and ends with a double bar line. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below notes. Some notes have slurs or ties. The bass staff has a '53' marking at the beginning of the first system.

2. Quasi Allegretto.

The musical score is written for piano and bass. It consists of four systems of music. The first system begins with a treble clef and a 3/4 time signature. The piano part (treble clef) features a melody with various ornaments and fingerings, including a 'cresc. poco a poco' instruction. The bass part (bass clef) provides a harmonic accompaniment with a 'sempre legato' instruction. The second system continues the melody and accompaniment, with a 'dim.' instruction in the piano part and a 'p' dynamic marking. The third system includes an 'espress.' instruction and a 'p' dynamic marking. The fourth system concludes with a 'cresc. un poco' instruction in the piano part and a 'ritard. un poco' instruction in the bass part. The score is marked with various fingerings and ornaments throughout.

cresc. poco a poco

sempre legato

dim.

p

cresc.

espress.

p

cresc. un poco

ritard. un poco

sempre legato

3. Andantino.

pdolce

cresc. poco a poco

dim.

pp

cresc. un poco

p

cresc.

dim. sempre

poco rall.

The musical score is written for piano in 12/8 time, marked '3. Andantino.' The key signature has one sharp (F#). The score consists of four systems of two staves each (treble and bass). Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below notes. Performance instructions include 'pdolce', 'cresc. poco a poco', 'dim.', 'pp', 'cresc. un poco', 'p', 'cresc.', 'dim. sempre', and 'poco rall.'.

4. Allegro moderato.

f

cresc. sempre e con energia

f

riten.

5. Allegretto.

The musical score is written for piano and bass. It consists of four systems of music. The first system begins with a treble clef, a key signature of two sharps (F# and C#), and a 2/4 time signature. The tempo is marked 'Allegretto'. The first system includes a piano (*p*) dynamic marking and a *pp* (pianissimo) dynamic marking. The second system includes a *pp* dynamic marking and a *p* dynamic marking. The third system includes a *pp* dynamic marking. The fourth system includes a *poco rit.* (poco ritardando) marking. The score is filled with various musical notations, including notes, rests, and fingerings. The first system has a treble clef and a key signature of two sharps. The second system has a bass clef and a key signature of two sharps. The third system has a treble clef and a key signature of two sharps. The fourth system has a bass clef and a key signature of two sharps. The score is written in a standard musical notation style, with notes, rests, and fingerings clearly indicated. The first system has a treble clef and a key signature of two sharps. The second system has a bass clef and a key signature of two sharps. The third system has a treble clef and a key signature of two sharps. The fourth system has a bass clef and a key signature of two sharps. The score is written in a standard musical notation style, with notes, rests, and fingerings clearly indicated.

6. Andante non troppo lento.

Musical score for piano, 3/4 time, key of B-flat major. The score consists of four systems of two staves each. It includes various musical notations such as notes, rests, slurs, and fingerings. Performance instructions like *p*, *cresc. poco a poco*, *poco dim.*, *mf*, *tr*, and *riten. un poco* are present throughout the piece.

7. Fughetta. Allegretto.

mf

cresc.

p

f

p

f

cresc.

f

riten.

4 1 3 3 2 5 1 4 3 1 1 3 1 2 5 2 2 1 2 3 5 2

8. Andantino quasi Allegretto.

p *poco cresc.* *p*

cresc. *mf*

p *mf*

cresc. *p*

2 3 2 5 2 3 2 1 2 3 4 3 2 1 2 1 2 2 1 2 3 1 3 5 1 2 1 2 1 2 1

5 2 3 3 2 1 3 1 2 2 1 4 5 4 2 5 2 3 2 3 2 2

II. Preludya trzygłosowe | II. Dreistimmige Praeludien.

9. Allegro moderato.

The musical score is written for three voices: 8' (treble), 4' (treble), and Pedal (bass). It is in G major (one sharp) and 2/4 time. The tempo is 'Allegro moderato'. The score is divided into two systems. The first system contains measures 1 through 12, and the second system contains measures 13 through 24. The score includes various musical notations such as notes, rests, slurs, and fingering numbers (1-5). Dynamics include *mf* (mezzo-forte) and *f e con energia* (forte e con energia). Performance instructions include '1) Mit allen 8 und 4 Fuss-stimmen.' and '2) Volles Werk.'.

- 1) wszystkimi głosami 8 i 4 stopowemi.
 2) Pełnym organem.) (Grand jeu.)

- 1) Mit allen 8 und 4 Fuss-stimmen.
 2) Volles Werk.

10. Andante.

The musical score is written for piano and voice. It consists of four systems of music. The piano part is in the left hand, and the voice part is in the right hand. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The time signature is 3/4. The tempo is marked 'Andante'. The score includes various performance instructions such as 'dolce e molto legato', 'pp', 'cresc. poco a poco', 'espress e poco riten.', 'a tempo', 'cresc. un poco', and 'dim.'. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below notes. The score is divided into sections by numbered brackets (1, 2, 3) corresponding to the performance instructions below.

- 1.) cały ustep powinien być granym bardzo łagodnie 8 stopowemi głosami.
- 2.) odtąd można wzmoćnić koloryt przez głos 4 stopowy.
- 3.) łagodnie bez głosu 4 stopowego jak z początku.

- 1.) Das ganze Stück soll sehr zart behandelt werden. Nur sanfte 8 Fußstimmen können hier benützt werden.
- 2.) Hier kann das Colorit durch eine 4 Fußsstimme verstärkt werden.
- 3.) Sanft, ohne 4 Fußsstimme, wie oben.

11. Allegro maestoso.

f sempre legato
con Ped. ad. lib.

meno forte

cresc. sempre

ff

meno forte

cresc. sempre

1.) Z początku, przy *f* nie trzeba używać wszystkich głosów; dopiero przy *ff* wystąpić powinien pełny organ.
Małe nuty i pauzy w niższym głosie umieszczone odnoszą się do Pedalu.

1.) Anfangs bei *f* braucht man nicht alle Stimmen herauszuziehen, das volle Werk muss erst bei *ff* hervortreten.
Die kleinen Noten und Pausen in der Unterstimme beziehen sich auf das Pedal.

12. Andante sostenuto.

17

- 1) łagodnymi głosami 8 stopowemi
- 2) dołączyć głos 4 stopowy
- 3) zamknąć głos 4 stopowy
- 4) z głosem 4 stopowym
- 5) łagodnie jak z początku

- 1) mit sanften 8 Fußsstimmen
- 2) eine 4 Fußsstimme hierzufügen
- 3) ohne 4 Fußsstimme
- 4) mit 4 Fußsstimme
- 5) zart wie anfangs.

13. Andante.

dolce molto tranquillo

espress.

cresc. un poco

pppoco riten.

a tempo

p

dim.

pp

- 1) Lewa ręka może tu grać na drugiej klawiaturze
 2) Na jednej klawiaturze jak z początku.

- 1) Die linke Hand kann hier auf der zweiten Claviatur spielen.
 2) Auf einer Claviatur wie zu Anfang.

14. Andantino. Na temat ludowy.

19
Volksweise.

The musical score is written for piano in 3/8 time, key of D major. It consists of four systems of music. The first system begins with a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The tempo is marked 'Andantino'. The piece is in a folk style ('Volksweise'). The score includes various dynamics: *p* (piano), *pp* (pianissimo), *dolce* (sweetly), *espress.* (expressive), *cresc.* (crescendo), and *pp* (pianissimo) at the end. There are also articulations like *vibr.* (vibrato) and measures marked with numbers 12, 25, and 54. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below notes. Slurs are used to group notes together. The piece ends with a *pp* marking.

1.) Tutaj można użyć głosów charakterystycznych naśladowujących kobzę i fujarkę ale zawsze nie zanadto jaskrawych.

1.) Hier können charakteristische Stimmen wie Schalmey benutzt werden jedenfalls aber darf die Färbung nicht zu grell ausfallen.

15. Andante con moto. Na temat „Wzłobie leży“

Volksweise.

The musical score is written for piano and consists of four systems, each with a treble and bass staff. The key signature has two flats (B-flat major), and the time signature is 3/4. The piece is marked 'Andante con moto'. The score includes various dynamics such as *p dolce*, *pp*, *mf*, *f*, *ppe molto tranquillo*, *dolce*, *p*, and *poco cresc.*. Fingerings (1-5) and articulations (accents, slurs) are indicated throughout. The piece concludes with a final cadence in the fourth system.

- 1.) Tu można użyć drugiej klawiatury w prawej ręce ale z bardzo łagodnymi głosami.
- 2.) na pierwszej klawiaturze.
- 3.) jak przy 1)
- 4.) Na pierwszej klawiaturze wzmocnionej głosami 4 stopowemi.
- 5.) Obie ręce na drugiej klawiaturze, w pierwszej zaś klawiaturze zamknąć głosy 4 stopowe.
- 6.) Na pierwszej klawiaturze.
- 7.) Na dwóch klawiaturach; pierwszą należy trochę wzmocnić; pedałem można tu znacznie ułatwić wykonanie ustępu trochę trudniejszego.

- 1.) Hier kann das zweite Manual in der rechten Hand, doch mit sehr zarten Stimmen benützt werden.
- 2.) Erstes Manual.
- 3.) Wie bei 1.)
- 4.) Erstes Manual durch 4 Fussstimmen verstärkt
- 5.) Beide Hände auf dem zweiten Manual, zum ersten Manual die 4 Fussstimmen stopfen.
- 6.) Erstes Manual.
- 7.) Beide Manuale, das erste etwas stärker; das Pedal kann hier die Ausführung der etwas schwierigeren Stelle bedeutend erleichtern.

16. Andante sostenuto.

21

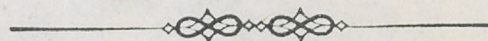
The musical score is written for piano and bass. It begins with a first fingering (1) and a tempo marking of 'Andante sostenuto'. The first system includes a piano (p) dynamic and a 'cresc. poco a poco' instruction. The second system features a 'cresc. un poco' instruction. The third system includes a 'dolce' marking and a 'cresc.' instruction. The fourth system starts with a 'pp' (pianissimo) dynamic, followed by a 'poco riten.' (poco ritenuto) instruction, and ends with another 'pp' marking. The score is filled with complex fingerings and slurs across both staves.

1.) Cały ten ustęp powinien być granym łagodnie, przy *mf* można użyć głosów trochę ostrzejszych, przy *pp* trzeba znacznie ciszej grać niż z początku, na dwa takty przed ostatnim *p* powinno się wrócić do pierwotnego kolorytu.

1.) Das ganze Stück soll zart behandelt werden, bei *mf* können etwas schärfere Stimmen gezogen werden, bei *pp* muss viel leiser gespielt werden als zu Anfang, zwei Takte vor dem letzten *p* muss das ursprüngliche Colorit wiederkehren.

Utwory Władysława Żeleńskiego na fortepian:

Compositionen von L. Żeleński für das Pianoforte:

- Op. 8.
Op. 9. Valse Caprice.
Op. 11. Deux morceaux de salon: Romance — Nocturne.
Op. 17. Sechs Characterstücke: Heft I Praeludium — Promenade — Tanz
Heft II Canon — Scherzo — Abschied.
Op. 18. Humoreske u. Gavotte.
Op. 20. Sonate pour piano.
Op. 31. Deux Mazourkas.
- Op. 15. Lyrischer Walzer, Duett für Pianoforte und Violoncell.
Op. 16. Deux Morceaux de salon pour piano et Violon:
Romance — Chant élégique.
- Op. 22. Trio (E-dur) für Pianoforte Violine und Violoncelle.
Op. 29. Romance Danse fantastique pour Piano et Violon.
Op. 30. Sonate pour Piano et Violon.
Op. 32. Bercense pour Piano et Violoncelle.